

Verujem v večno življenje

ESCHATON ALI KONČNA USODA SVETA

2. Poveličanje "zgodovine"

Antični filozofi so pogosto raziskovali značilnosti tako imenovane "duša sveta". Po Plotinu, egiptovskem filozofu, ki je umrl v Rimu leta 269, ta duh sveta, ki ga označujejo napetosti proti bodočnosti, iz raziskave poznejšega in različnega, ki skuša odtujiti vizijo večnega, ne pokaže lastne dejavnosti drugače kot v zaporednih trenutkih, zaradi česar povzroči skupaj s svojo dejavnostjo časno verigo. Zato bi bilo mogoče reči, da so različna razdobja ali zgodovinski časi označeni z lastnim načinom mišljenja in življenja (v resnici je nomadska civilizacija različna od civilizacije obdelovalcev zemlje, čeprav sta člena v isti verigi), ki pogojujeta duha ali dušo posameznih ljudi.

Nastane vprašanje, ali more biti ta duh sveta odrešen, ali more biti poveličan? Po mnenju poznega judaizma je odgovor pritrديلen: v zemeljskem rajju bo tudi duh zemlje obnovljen. Táko je tudi notranje prepričanje mnogih modernih teologov, ki so "zaposleni" s spremembo "zgodovine"; še več: to preoblikovalno prizadevanje družbenih, gospodarskih in političnih struktur "sveta" skuša danes potegniti vase velik del življenja Cerkve in teologije. Že II. vatikanski koncil se je na široko ukvarjal s temi odnosti v pastoralni konstituciji *Veselje in upanje*, še posebno, ker je bila Cerkev obtožena, da v resnici pospešuje pojem popolnoma duhovnega in osebnega odrešenja in da rada ovira tiste, ki si prizadevajo za družbeno in gospodarsko izboljšanje, z bodočnostjo večnega življenja v onostranstvu v zameno za malo miloščine, razdeljene zatiranim revežem in na rob družbe odrinjenim. Po koncilu so se pojavile različne teologije: napredka, razvoja, upanja, pa tudi politične teologije: osvoboditve, revolucije, ki bi jih lahko vse skupaj spravili pod skupni dežnik z naslovom sociopolitična "teologija prakse", ki predlaga radikalno nov način, kako "se iti teologijo" in ki v traktatu o eshatologijo ponovno predlaga glavne zaključke teologije poznega judaizma o spremembi tega sveta v zemeljski raj, narejen s človeškimi rokami.

Preko razprav, ki so jih zbudile te razne teologije, so se razjasnile in bolje označile

nekatero resnico, ki morajo ostati temelj vsakega "zgodovinskega" prizadevanja in ki se končno vse združijo v ljubezni do Boga in v ljubezni ljudi v odnosu z Bogom. Treba je upoštevati, da v isti meri, v kateri odzhamemo človeku Boga, posledično prizadenemo tudi človeka samega. Vzrok tega je v dejstvu, da kdor gradi bodočnost in kdor dela zgodovino ni nek abstrakten sistem, ampak človeška oseba, ki zaseda ključna mesta v raznih strukturah. Če si je ta voditelj prizadevanja pridobil gospostvo nad naravnimi nagoni in usmeri naravni verski instinkt na poznanje in ljubezen do živega in pravega Boga, potem je takrat in samo takrat človek v resničnem pomenu besede. Če pa tega ni, se zaradi ozke medsebojne odvisnosti nagonskih teženj, ki so vsa usmerjena v bivanjsko zadovoljevanje osebe, preoblikuje v človeško zver, v perverznega človeka, ki nujno onesnaži družbene in politične strukture, ko jih preoblikuje v orodje zatiranja.

Poleg tega se ljubezen do ljudi, ki je v odnosu do spoznanja in ljubezni do Boga, sama po sebi preoblikuje v celostno prizadevanje za osvoboditev bližnjega od vsakega zla, ki ga muči, da bi ga vodil v posest pravih dobrin. Če se to ne dogaja, je to odvisno od mere, koliko je vzeta zares ta ljubezen do ljudi, ki jo je Jezus jasno izrazil v "blagarih", v "nasvetih" in opominih evangelija.

Na vsak način niso neposredni predmet teologije sistemi mišljenja, niti niso to gospodarske, politične in družbene strukture, ampak konkretni posamezniki, ki so se izoblikovali po poti okolja in družbene, zgodovinske in kulturne dediščine svojega časa in s tem tudi stopnje razvoja, ki so ga v dolgih razdobjih in z mnogimi napori pridobile prejšnje generacije, ki so vtisnile in še vedno zaznamujejo "zgodovino" s svojo osebnostjo.

Zato je vsak človek zgodovinsko pogojen po svoje pogojuje zgodovino in jo more spreminjati na boljše, če nad njegovim bivanjem gospodujeta ljubezen do Boga in do bližnjega. Na ta način odpira im širi področje zveličavne dejavnosti za druge vsaka človeška dejavnost, ki je usmerjena v dobro drugih na tehničnem, znanstvenem ali političnem področju. Vsako nesebično dejanje poveča svobodo drugih; vsaka odpoved sili, nasilju, prekine verigo nasilja; vsako dejanje ljubezni vzbuja v drugi nova dejanja ljubezni.

Prav ta konkretna oseba, ki si je priličila odlomek "zgodovine" svojega časa in v kateri so ostale globoko vtisnjene odločitve spremeniti zgodovino na boljše, se po smrti predstavi Kristusu za pregled lastnega življenja in ob vstopu v slavo nosi s seboj tudi del zemeljske zgodovine. Na ta način se z vsakim človekom, ki prestopi

mejo nebes, zbere človeška zgodovina pred Bogom, ki jo napravi večno in s tem odpre blaženim novo razsežnost življenja.

Nasprotno pa hudobni, ki so izlili svojo hudobijo na svet in na zgodovino, pridejo na pregled svojega življenja z odlomki zgodovine, ki so jih spridili, in zlo, ki so ga nakopičili, je uničeno "z večnim pogubljenjem" (prim. 2 Tes 1,9). Ostane pa zlo, ki je vstopilo v institucije in strukture, v raznih okoljih, v katerih so delovali na zemlji. To zlo nadaljuje s svojim pogubnim vplivom na "zgodovino". Tako vedno obstoja možnost poslabšati in storiti bolj nečloveško to zgodovino: to spada v logiko človekove svobode, svobodno živete zgodovine. Obstoja tudi možnost neprestanega nihanja med napredkom in nazadovanjem, možnost nerazrešljive zmešnjave dobrega in zlega.

Krščansko upanje vse to dopušča. Zaradi tega pa kristjan nima zla za manj slabo in prizadevanja za manj nujno. Kristusov učenec ve, da se ne more opravičevati, češ da je nesmiselno upati in si potemtakem prizadevati, ne glede na to, kako hudo je zlo, ki ga ima pred seboj in kako velika je ošabnost sporočila brezupa, ki ga prinaša, saj ve, da uspehi zgodovinskega prizadevanja, posvečenega z ljubeznijo do Boga in bližnjega prodro v osrčje nove in večne resničnosti.